Fra 1815 til 1820 er kun udvalgte dokumenter affotograferede
15. juli 2015
Jesper Vang Hansen

1817

Hr. Amtmanden har anmodet mig om at Note
Klokkemesteren i Rye angaaende. Hvorom jeg
meg den ærbødigst Beretning saaledes at omskrive

1 Hvem ansøger om at Klokken, man siger med
Bestemmelse Bestrebelsen, ogsaa Lønte, hvor klokken an-
bragt i Kirkegaarden Hospitalet, som jeg har gjort i Klok-
kens anledning, man jeg klokken Eiendom, som me
svart skeer. Hvor ofte det skeer nogen Mands hede
jeg gjøre, dette strengende lidet Dage til Opholds, man
jeg maa indtinge at Kind, med anden Betaling.

2 Ringningen maatte jeg sige jo saaledes selges i saa
fremfaren. Ligesom maatte jeg ogsaa Lyden klokken ret
gjort betalte. Hvem mig jeg vare maatte hvis
Ærinde, hvis anderledes, at jeg vinden jeg Ringe-
gaarden, at at jeg maatte Klokken hver Gang opsøge,
og Tid jeg til 2 Mk Kind og 6 Skaar.

3 At Klokkerne Ringe maatte ansøge ved-
taget Ret Klokkemesteren til Ringningens Ophørelse

Kr. 1851

nklar, som sett ingenlunda kan leda sig sjelf, så tillåtelse
tal at meddela anmärkningar af hvilken omvälv-
ning lagen undergått, samt tillåtelse att begära lagens
fastställande för hela riket; så ansågs det lämpligt
vara tillräckligt att lagen blef tryckt och utdelad åt
lagstiftande tal at lagen blef utdelad åt 10 dagar, för
att, tal för slutgiltigt, beslutande sam.

4 Att det måtte förordnas, som blef af allmänna
stånden begärdt, att uti skiljaktiga
tvister emellan Allmänningar och enskilde, man-
tal och ansökningars granskningen, samt dömande
mundo och fastställande af Mundbarnsråd. Allmänna
Landshöfdingens skyldighet vid förrättningar tagit tal, om
den andra läsning och antagande af Gamla
stormen m. fl. lagbud.

Sedan dessa 4 punkter, uti hvilka 2 och 3 blifvit upptagna
voro på tal och blefvo gamla samt tidens förändring
fann för i dagen.

Underdanig Promemoria!

Som Sandvær Sogn ved den tidlige Madame Arboe, fød
efter den for 30 aar siden af Døden Enke Arboe, Sogne-Præst
for Hasle og Rutsker Menigheder paa Bornholm, havde
underhaanden i allerdybeste Underdanighed at andrage følgende
ved Hendes Død og allerede for Maaneder siden indtrufne
Tilfælde, som den sørgelige Forfatning, hun var Afdøde
paa ved sin dødelige Sygdom, og Afgangen af Afdødes Mand
gav Anledning til, saavelsom den sørgelige Forfatning, hun var i ved
sidste Side for sin Død. Som hun maatte finde sig i kong Eid
at lade Enkefruen med de da tilstedeværende Børn
vanders. Dette skiftede hun den Maade, at mistede
Børnene fandt [illegible]

Sjælland, Sjællandske
Hr: Biskop Münter's p.v.

Erfarer at jeg havde modtaget Deres Sjællandske Sjæl-
landske Skrivelse af 30te November f. A.
tilligemed vedlagte Forestilling fra C. H. Ronne, angaaende,
at Præste-Enken Madame Arboe maatte i Erstatning
af hendes fuldmægtige Eiendom tilkomme 1/8 Del
af Hasle og Rutskiers Sognekald Indkomster i Forhold
efter Kaldets nuværende Forfatning, sammeledes jeg
Hr: Kapel Melbye, vedkommende Kaldets forrige Præst, for-
maar at afgive sin Erklæring, hvilken jeg tilligemed
C. H. Ronnes f. M. giver mig den Ære at tage følgende
tilbage. —

Hvor gjerne jeg end under anden Hensyn, og saa Madame Arboe
den mulig Understøttelse, hvis eiendom i Forhold til Sandvigs tilkommende
Andel saa fuldmægtig, som den af Ronne foreslaaes, da fuldkommelig
af Hasle og Rutskiers Kald i Forhold i Natura:

jeder 3 Hpd. Rug, gammel Maal	=	jeder	6 Pgd Rugbyg M:
9 — 2 — Byg		=	11 =
11 — " — Havre		12	— 1 Pd.

1/1 1817

7 Kam, 6 Gjæs, 7 Faar Kvantitisfedas: 7 Alen Fiskelinbrød og 7 Bur,
Øl og 8 Pund af Pund til Fuur Kjøle.
Dernæst har Sine vedgaaet Forfatningen af min Kgl. Kaldsforretning vedkommende Kjelde-

Sognets Bataillons Færing i Rudolphi Sogn Erindrer mig undertegnede
om Antegnelse om at blive Valgmænd og Suppleanter i Clemenstrup Sogn,
med Anmodning, at jeg vilde antegne min Fader Jens Madsen Bonde
Jydemandsgaard; men ifølge min Forklaring for Amtmand Jensen Sten-
gaard samme, der jeg ikke anseer mig dertil, thi troer jeg at skjøde
Gaarden til min Broder Jørgen.

Jeg ved Rudolphi meldsmøde Tirsdagen d. 29de sidstl. saa jeg der
jeg mangfoldigt kjendt for min 40 Aars gamle Fader og min 32 Aars
gamle Broder Niels Villiersdahl, som Amtmanden har anbefalet til
at blive Valgmænd næste 4 Aar at møde Lørdagen d. 5te
i det nye Raadhuus for overværende. Villiersdahl har saaledes
indtil, saavidt mig vides i Sognet Grad, samme Indsigt, og vil ligesaa
skjødig som Rudolphi min mangler Evne til Gjennemførelsen af
En Antegnelse paa sin, jeg i denne Sag har modtaget om en Gaards at
Lorn Broder Niels Madsen paa Landet, videre om, at jeg skjøder og
antegnes samme gjennem Sorø. Rudolphi Sagen med den jeg mener Ret
og Forstand ligger og mener saavidt, mindste. At afstaa sin

1817

Jeg har de sag agtede og stundt ved Kaptein Mond Gyldenrosen Rotte
og Commandant Holsmann medens og mueligt for Jam- Imidlertid
jeg bede ak Deres Velbaarenhed ville nie dieblags ville Jeg
erklære en Ambassading for Jeg, som jeg for nødig kiender at for Lidt
til at Deres ambassade; men jeg har Ære til Deres Velbaarenhed
maatte ak Amtmanden er saa beg Lyst naar Jeg indtraf Brandsag
for Skaden og især for Brandsonden - jeg Jeanle og Ærbødigst
ning ak gjøre Deres Velbaarenhed opmærksom Jeg er, ved min Ry
kommende Anledning meer gammen.

Staaen Klemensen og Pilerbrøder Regimentsd. er Sprichtem maan
Clem Jeanlerde, ran Dette Land saa gode, at de Jeandsinlegger nie Jeane
at Skuelig Tidsgrift til Jamsk afholde; og ak de og Jetlemk die
Opsigtsmænge i Jammen Lauge nøglegrad, ak nan Juleg Skolelæren
beholden ak Jeneh Dage med ak Jo ansøtte Herr Jeandame Kapellan
Jon Tillendahl. Deres Velbaarenhed nie ville nødig; Dersom jeg
Jo Jaalen Embedsmænd Amtmanden Agtede Jeg, Jeres Jo vel mine
Lyst til Deres Dette Land Jeriud Tillendahl ville Jeg Jeane Jam indfinde
mine 12 Dage Skudsmaalsmeeneng. Jeg omsigt tør jeg Jeale, at De
gjennemlæse Jeg Jueden, at jeg Jea underskrevet Jeg ydmyk min Jorm
mæng - jeg ønsker Amtmanden mueligt, og jeg nie Jondlig nødig

Kommun i Præstegjeldet med Sam. Forsamlingen og den Sinde ikke ville Sel
ges, men jeg selv troer, at jeg, ikke for at forbygge al Uvillen mod
mig, som allerede skjedt gjorde alene og ene mellem
skjedt i Anledning af Tienden og Kirkeforsendn, og ikke for at
gjøre Dem forsømmedygtig, ikke selve og ikke som mangle Tac Dem
mangen, sender Summen, som skulde jeg skylde Dem, Gud give
vorre Sinde gik til sammenligen ufortøvet og Forsikre Vrangen
mand i ikke Delefald. Jeg tør og smigre mig med, at ikke som
følge af Dansk Underlegthed, ved indkalden mig Dem forsømmedygtig
mig inderlig kaare Bmaagtighed.

Arne
Præsten og Provst

Nestue 31 Januar 1814.

Præsten Johannes Forsamlingen
Sr Biskop Doctor Münter.
Kommunen af Sannidagen og Sannbrogmand ne.

No. 4. Syv og Tyve Rigsbankskilling Navneværdie.

Betales med 41 Skilling

Anden Klasse
for Sum fra 300
til 400 Rbd. R. V. incl.

1817.

Hiort

Ebbesen

Underdanigst Pro Memoria.

Klasle Sogn i Januar 1817.

Johann. Georg. Rudolphi.

Sögne Underdanigst. om St. Clemens Sogn
Kirsögns Ingivtald, uden
Rønne, og Kirke angaaende Sinnste
paa Bornholm.

Ofmeget som nødtørftig
omgjengelige Lønn; ofmeget
som med Reiser i adskillige Sammenhænge
Natur forøget mine Ydermere Kund-
skabe med gavnlige; indtrængte jeg
som Underskreven i Hans Majestets
Tienste.

Jeg overtydede mine Foresatte om
Dygtighed og Orden, og blev
derfor udnævnt med Rang, og Em-
lumenter som Bataillons-Chirurg.
Som med gagnvant under Krigen, og
som med ofteg nu, især som Lendst.
Blev jeg gift og etableret. Ved
Forandstillingen fik jeg Afskeed,
uden Pension; uden Brød, uden
Penge, ja uden Udsigter til at kunde
Forbedre mit ofkod Kaar og fine Lø
Aarer af mine bedste Aar nær for
Ofmanden, uden fordi i den første C
-digfod, naar jeg med Familie
anbefalet af Mangel, naar inge
for forsørgelse mig forbarmede. Mi
sidstlagte Testimonier vilde vær
Vidnesbyrd: da jeg ingen under
Jeg søgte intet Høyere, alene
med jeg underdanigst bør tro
Sagen fortient, og kan bevidne

Ved det ordinaire Gudstjeneste alle Søndage og
Helligdage Formiddag i St. Clemens Kirke, vil
jeg anse som en Belønning for alle mine Øvrige
Gienstet, som den Ære udfordrer min indtrædende
ordinaire Stand. Om denne Gienstet beder jeg

Allerunderdanigst.

H. Rudolphi

Paa allerunderdanigst Ansøgning under 8de Januar d. A., som jeg nu har
allerbefalet Dem at besvare. —

Kiøbenhavn den 22de Januar 1817.

allerunderdanigst
[illegible]

Højvelbaarne, Højvørdige Hr. Biskop!

Jeg giver mig Formod vun Ære at tilmelde Deres Højvelbaarne Højærværdighed, at jeg idag har indsendt det Seminarium til Almue-Skolelærere, Dannelse for gaa Landet, som Deres Naade for Ungdommens Opfyldning og Forædling gav Tilskyndelse, og hvis nærmere Bestyrelse Deres Højgrunde tillidt tilbød mig, og Deres anbefalende Foranstaltning til det Højlovlige Danske Kancellie understøtte mig allernaadigst anbefalet.

De to unge, Deres Højærværdighed gjennem Hr. Amtsforstander Bahnsens Foranstaltning, Personer, Müller, H. Jensen og Liliendahl, nye mine første Elever i Seminariet. Paa Deres Dannelse skal jeg anvende — saavidt muligt — den Kraft og Tid, mit forestaaende Embed kommer mig. De have Alle Lærelyst; og de gjøre mig utvivlsom Flid. — Gud vil da vist ikke lade vore Arbejd være uden Velsignelse. —

Deres Højærværdighed tillade, at jeg for fremkommer med et Andragende, som jeg ydmygeligen anbefaler til Deres gunstige Opmærksomhed og videre høje gaaende Foranstaltning. Blandt unge Mennesker af Nyborg Egn, den min navnlig Jens Pedersen, en Søn af den brave Degnedegn, P. Sørensen, den anden var Navn Lars Mogensen, en Søn af en agtværdig Landmand, begge samtlige, at vende tilbage i Seminariet, for at dannes til Skolelærere og Kirkesangere for gaa Landet. Blandt de allerførste Anstalter af 18 December f. A., ved fornemlige Skolelærerseminariets angaaende, udgik, naar Jens Pedersen omtrent nær Maaned og Lars Mogensen omtrent to Aar vare blevne for en tilstrækkelig i Anstalten bestemt Højeste Alder. — Imidlertid har jeg, med i den sidstgaaende Tid at modtage disse to unge Personer nogen privat Undervisning havt Lejlighed til at bemærke hos dem godt Hoved, udmærket Lærelyst og vedholdende Flid; ligesom deres moralske Karakter

10/2 1817

länge har warat mig bekjändt hra dan förbe-laglige Lärd. Jens Pedersen har jag anlag tillfälle, at dagligen i min dagliga Undervisning för Seminaristarne. — Da ylade jag nu begge i Anbud om Tjenaste i Seminariet. — Jag förbrister mig da til, at förene mina Önsker med deres, at det maatte behage Deres Höjeerværdighed, günstigst at tilvende för dette tvende fraboende Semina-ster tilfredsstillende Vidnesbyrd til, at de, naar de ere Pligt-ovre den bestemte höjeste Alder, maatte antages i Seminariet. —

Ved tillade Deres Höjeerværdighed mig een Bön! — Af Afdelige er det Fölgende mig gjort: "at saasnart Landet for paa Landet skulle de, Seminaristerne pro persona et anno, tilsiges til Leger og Prövemateriale, aldeles aarlig 2 Pramier 10 Rbdr. S. M. til dem udbetales." For at kunne paa en tilfredsstillende Maade besvare saadant Fölgende, er det jeg förer at anbede mig Deres Höjværdigheds günstige Dekendelse i denne Anledning meddeelt. —

Nöjlars Prestegaard 10 Februar 1817.

underdanigen

Grønd

Det var ønskeligt, om der snarest maatte skee
nogen Forandring med Middelskolen i Rønne. Man
har sagt, at en total Omskabning af det hele Væsen
skulde finde sted, men dette synes, meen man
kunde tro. Det er derfor fornøden, først at
undersøge, at nogle Forsøg paa Forbedring ingen,
meen vilde medføre en Udgift, der stod i
for Øieblikket og de Byens Skoler angaaende Rønne
ne Middelskoles Fundats lige saa uforandret bør blive
den som og saaledes, og Directionen bør derfor
forbydes nogen Forandring. Magistraten
indberette dem de Ting, som den maatte finde, som for,
gaaende paa mig, saavel i Henseende til
Lærere. Derfra vil det saa være let for Byens
Øvrighed Directionen. Adjunct Beyer synes mig for
ikke længe siden, at have udbredt sig for
Forandring med Middelskolen. Jeg vilde meget

4/3 1817

speiser med dem Hver, da jeg ikke Gotter om at faa
mere med Sam at bestille, end jeg vidner Lie. —

Sr. Grönbech er blaus meget forstrøgtelig over, at Sam
ej blev Seminarist hos Hjorn. Sam Erik mig Lie sorgaa
gud dag, og klager over, at Sam er Lie sik og vedvarende
og forlanger af mig, at jeg skeld sige Sam Klatsagtig Sy
Lie - Jeg svarer Sam naturligvis: at Sam skeld ikke være
en Kristen Dannelse Kjendt ret vigtig, at jeg ej indlader mig
i slige Forretninger Vedkommende, og at Sam i øvrigt ej behøver
sig ikke saa ned, da Sam har bekjendt, som en brav og skikkelig
Mand. Dette bemærker jeg dog mangt om, at Hans Glædesperson
gjennem Sorn dem sky, da jeg eiegudelig Sam Ernst ikke, som
klager over Sam. Sam Kvinden har fortalt i en mængde an
dre Ender. Sam søger nu at alle Midler at Kommer Sorn
og hvi kan Sam ikke forstaaes, da Sorn er skilligt kan Sam
Pidsk i en af de maadeligste Raed Sor sin Gaard. —

Paa klager dog Skolgbeim Knoph. Det var Ulyk at meddele ved Sam,
men jeg skeld ønske, at Sam, som Knoph maatte sige en For
nuftigere Udfald, end Sam, som Skeer, Sam sige. —

Med Rose taeke gik vidtre; Jeg bad at komme ind,
Reb, og tilligs at forfør, om ikke af Jeg besorgede Caffe,
Ufe, som med Postvarer i Vognetaeu og Kiøbe, Caspar Wolff,
fen i Januar Maaned n. A. Vexp vaarsadt, er modtagen.

Eder. jeg gjentager min allerydmygste ~~Underretning~~ Anmodning
om at vorde underrettet om, vi snart kunne vente vigt, saa
kaerte Forældre og Søskende i stedet for dem nu ere Gudskjen
Jeg bongelige, da jeg endnu i dag er Skuffelsen. — Jeg er

Kjøbenhavn 4de Marts 1817.

Deres
Søgvdte, Søsterydmygste
allerydmygste Egnen

Afskrift

Det kattiga Vonsøem vod indgang ihu Land Regjering at yde en Tatigskole, saavida ardkilige midler kunde skaffes tilveie, imidlertid ingen videre Forandring end en indgangen vinter maatte vakstning for Øiet.

Denne Skole blev efter Kongelig Resolution af 12te December 1806 oprettet, saavel til en Middelskole, der skulde i 5 Aar bringe Vonsøemmerne saa vidt fremad at offentlig Lovs Underviisning, skulde kunne tiltræde Embeder for Hans Majestæt Kongen, eller, ligesom Allerhøjstsammes Forældre, Lovens Fuldbyrdelse, saameget Raad med sig, enten for Hæren eller Søetjenesten.

En Forandring blev foretaget i Aaret 1811, som gik ud paa, at Vonsøemmerne skulde i alle Fag – undtagen Øiet, der maatte vorøges med Timer, om Tiden tillod det – undervises paa Dansk, ligesom i alle øvrige Skoler i Landet.

Vonsøemmerne modtog atter Timer for Hans Majestæt Kongen, og en Tidlang endog Undervisning i Engelsk.

Forældre kunne Skolen nu yde den Fordeel, enten at faae deres Børn forsørget og Kostpenge betalte, eller at faae dem undervist i Kristendom, Skrivning, Regning, Tegning, Fransk, Dansk og Latin, saavidt de ønske det.

En Forandring maatte finde Sted – nemlig at Skolen, tilligemed en Pavillon, skulde gaae. Da Hans Majestæt, for nylig erfarende, at Kongen ikke længer havde Vonsøemmer. Som Hans Troe og Allerhøjstsamme eiendelig Fødested nu skulde forbindes med Tanken om, at den ene af de Kongelige Børn atter maatte blive Sømand, da skulde Skolen atter blive Vonsøemmeskole, og Hans Majestæt, som maa ligge Fædrelandets Vel paa Hjerte, omfatter alle sine Undersaatter og derfor Børn, ansaae Vonsøemmerne ikke for ganske, at kunne Skolens Øiemed i afgivte Sommer naae prøvede at Hr: Vice Adm: Munter, at fremkomme med indbydning til ihu Hans Majestæt at undspare Kongen nogen Dag En

Sie allernaadigst konsonest, at Midlertid i Rom maatte og
skjer sie ordentlig Lord Mayor. Hvi afgaar Forgaadne af Forfatnings
Erklæring, som saaledes fordrer, og vi anfaar det for overflødigt at gjøre
nye Bemærkninger ved det af Komitteerede lige imod Kjøbenhavns Magistrats
Gensalt — at ville bidrage mere — da det var Dem skjøn Diversion
bekjendt, at Mand ikke nogensinde formaar at bevæge det fuldt Komitte,
gaaet skjøn ved Diskussion, og som derfor er vant at dele det Salve.
Hvi saae Forgaadne nogsaadt under 28de f. M. Dem skjøn Diversion
Gjennemsyn, hvorefter vi refererede: // at skjønnedt Dersteljon var villig
at indgaae med allerunderdanigst Andragende om Rom Skoles
Gjenoprettelse som fuldstændig Lord Mayor, naar Kommissarius Justitz
Dem Bekjendtgjørelse paa dennes Erklæring at sætte Skolebygningen ved
Indretning ikke dem mindste 4de Aar skulde Kommissarius Billigmæssighed
Dij for Inspektor i Skolen Rom, at dennes det for en fuldstændig Lord Mayor
Kommissarius Lønning kan nægtes, og paatage dem for Kommissarius
at varetage selve sammen. //

Med skjøn ekstraordinær skjønsomhed skjønnedt skjønnedt Kommissarius
med en det skjønnelige Eiendom, og det mangler ingen skjønne paa skjønne,
men endnu paa Grund at kunne gjøre dette Forslag. Dem var bekjendt, at
ved af Grundlov, givet for Norderik den 5te Juni, og Allernaadigst sammen Dem
paa den danske Krone, skjøtoge Kommissarius for at være lige skjønne
med Danmarks øvrige Undersaatter, og at Christian Kjøbenhavn
dem med Selskab skjønne, være sig Rang, Myndighed og Ansvarlighed.
Hvi gaaer ingen Ting, naar mandmødtager 2—3 — skjønne Lord Mayor,
som paa ingen Maade formaar det nødvendige og betydelige Ar-
beide, som skjønnedt Undersøgelse vilde medføre. —

Kommissarius bekjendt med de Ansøgninger, som indkommer, de
det kjøbenhavnske Skolevæsen, Dygtighed og Duelighed i Danmark,
være sig og være dem for andre af den allernaadigst Kommitteede,
at Hans Majestæt ville allernaadigst af den ringeligen dertil Skolen

kommer dersom Allernaadigst til Stede, og Tjeneste skal nogen Tvivl for Os, hvis Skolen, som ikke opfyldt, da vi saa ad skulle Tid og Provindse, med offentlig Ratens Pag, og da Jeres Kallet skal Pligt Erkjendtlighed ej at afhandle allerunderdanigst at bede Deres Majestæt: at vor Ledestandig Land Skolen maatte nyde oprettet for paa Landet, Snarlig skal, bør, at skal Sejr Diæt jon ikke nie nogle skal sin Hjemgangstig Anbefaling.

Maatte skal Sejrgangstig Tillader os at gjøre nogle Indgribe, hvis Tanker omskrives Pag, Formaal vi undertegnig, at vor Fuldstandig Land Skolen, saadant, som skal befales for Tvivlsom, Tau nogle opad, skal vælges: en Doctor med 2 Lærere — naadt gjør vor Pligt — Timer godt Bestjør skal Jnen, og Land Tjeneligrund dels, saadt vi Tjener for at nyde akademisk Borger. Hvis saadan Doctor vog Dig, som Pligt Localet angaar, vandt vist nok bedre, end skal Jeg skal dette; men vi Gjerne dagligt vælger, end at skal Præst, som Professor Andresen under sit Jnen Doctorat beordre, og Mjøre med Taboge, Timer nær passet for en Doctor, og skal Ed, Pligt, Jeres Ledsliminer bestandig gaaer, maatte efter Pligt at afgangelig imellem Læreren fornemlig skal i Timer afbrydes. Ny erfarne, Jeg vil Tau er nødtørftig, at som Erkjendt, anser Land Skolen. —

Kjøbenhavn 28. October 1816.

Jnden. Jørgensen.

Til
Hans Kongl. Majestæts Commissarier for Universitetet
og de Lærde Skoler. —

1817.

Höjvälborna, höjvördiga Fr. Biskop!

Jag tar mig friheten, Höjvördige min Biskop, att i underdånighet anhålla om Eders Höjvördighets nådiga tillstånd att få gå ut med Seminarisarna. Seminarisarna äro friska, och jag tror mig för dem kunna gå. Ifrigt, då vi fått så mycket kalt och otjenligt väder, att vi ej kunnat företaga oss någon längre Utgång, så har jag ansett mig nödsakad att låta Seminarisarna öfningar i Religion, Katechisation, Läsning, Skrifning, Orthographie, Calligraphie. Att jemte Grammatica får jag ock låta dem hafva sina Regler. — Jag undervisar dem omkring 3 à 4 timar dagligen. Vid min Confirmandundervisning talar jag dem ock mot, och för dem, ligaledes för mina Gymnasiastiska Föreläsningar, men då jag gjorde mig förvissad om Eders Höjvördighets Nådiga bifall dertill, att jag måtte i Sången med Gymnasisterna, så måtte mina Barn Sign. P. Sörensens Psalmbok, som förut Söndag Eftermiddag att sjunga Sånger ur Psalmer, som de följande Dag skulle sjunga i Kyrkan. —
Skulle de 3 Personer, som äfvenså att vara Seminarister, men som jag, efter Eders Höjvördighets Föreskrift, endast i dåtid kan antaga, är ej Föreståndaren af Hr. Pastor Grönbeck i Rö Socken. Ogifte är det ett saadant ungt Mannfolk, som Hr. Pastor Olsen i Hasle nyligen har anbefalt till mig. Den andre ett ogift ung Mannfolk, som Hr. Pastor de Fischer

29/3 1817

anbefalede til Deres Højvorrdighed, da ogsaa tilbørde i Allinge Birke. Dog har Jeg endnu ej indgivet Skriftlig Begiering om Optagelse i Seminariet. –

Jeg har i Dinker gjort mig megen Umage, for at faae et ordentligt Vidnesbyrd indsendt i mine Vanskeligheder. Men man har gjort mig adskillende Vanskeligheder i denne Henseende. Jeg er endog indgiven Ansøgning imod Deres Dom. Men endog gaaer til Hoiere Side. – Gud maa vide, hvad Udfaldet vil vorde. –

D. 10 Februar skiedes, samme Dag da jeg modtog Seminariet, den min Hans Hustrues forløste med en Pige og mistede Daaben; saa at jeg nu har 9 Børn. – Jeg anbefaler mig til Deres Højvelbaarne Højvorrdighed Naadensfolk.

Nylars Præstegaard pr. Dornholm
29 Marts 1817.

ydmygste

10/5 1817

Jeg takker Dem min Allerunderdanigste
fund Dem Højvelbaarenhed gunstige
ling! Jeg har ikke mere. Forsøg ikke
[illegible] bekjendt til

Jeg afsiellige Aar har jeg giort Hr. Kirkeh, Hr: Mathias Langballe, som nu
Mand mest ønske og Venskaber; dog maa jeg tilstaae, dermed Hr.
skal dig jeg garanteret for mine Embedsbud, som fremst, har giengiven,
sind nogen Veiledning til sans Underretning, ofsiallen Hans Excellence dig
underlegge Hans Venskaber, imedlertid kan jeg ikke lægge i Betænkning
at bekræfte dig god Veiledningsbyrge, som jeg vor Mand, der Hans Haand Forbud,
Forbindelse med Dem, og som jeg ret compatriote Landsmand, Hans gierne
Hand. — Landmaaler Hr: Langballe Hans Dyst — ophavet Hans Fader ved
Holstenhus i Nexø, dygtig dig Elementer, og navnlig dig Hastighed og Ruthed
Meningsfuld paa Papiret, hvad jeg ikke fuldkommen Fred Hans i Marts
1805 ved 2de Divisionen Dragoner blev antlediget — dig at betragte nu anden Ba-
ron; Hans forlod derfor Danmark, og opholdt dig St: Croix. —
Ligeledes fjernet at smigle dig Oplysningen af Hans Dyst; mandhaftig,
som virksomhed dig Landmandsstand, i Hvilken Angelegenheden togt de sidste,
indtil Dem i dybeste Fredskjærlighed Alderdom Hans Kammerad
Afskedigelse. Paa nu alder-50 Aar- prøvet i Gjennemvandringen
Aaren, kommer dig tilbage dig Modersmaade, for paa uforudsigt Maade
at fortjene sig Oplysning i Holstagen, hvorfor jeg vil ønske
Hans fred og Helsigelse. —

Rønne den 29de Maj 1817.

Amtsprovst og Byfarrer.

Naadig Herre mit allerunderdanigst Andragende
sind Dem Højvelbaarenhed ydmygst Anbefa-
ling! Jeg har nemlig, forsaavidt jeg har

a.

V. D.

Studiosus Jur. Hans Valle Blom, i Alt Ærd, Søn af Kobmand i Nexø,
maa erklære sig for en meget dygtig Student og med de bedste Ved-
og Vidnesbyrd fra mine Lærere i Nexø som med Hensyn til Alder,
Sædelighed, Opførsel og Flid meget gode Gange til
at blive Præst. — Jeg afkræves sidder nogle mere, end at blive
dygtig; men derfor, mener Jeg, og Jeg selvfølgelig Ret, Jeg nøjagtig
at kjende Mennesker og Verden. — Jeg Jeg ikke nogen Grund
lee at antage, at Jeg nu maatte blive en lykkelig Kolle-
ge som Jeg efter min Overbevisning er en dygtig
Student, ikke skuffe den Forventning, Jeg dette og mogt Jeg.
Kjøbenhavns Universitet den 8de Januar 1877.

C. Jensen

Jeg Jens [illegible] Jeg Jens Jørgensen
Jens Glede at Jeg Jørgensen

a/—

C. M. Bisbey Kandt

Maatte denne min allerunderdanigste Andragning finde Deres Højvelbaarenheds gunstige Anbefaling! Jeg

a.

Studiosus Langballe, som i Foraaret 1816 reiste Hjem til Bornholm, har i Vinter opholdt sig i Nexøe, hvilket Sted han valgte til sit midlertidige Opholdssted for at nyde Undervisning af Rektor Kirkegaard, han har i sidstnævnte Egenskab i sin offentlige Skole-Undervisningsmaade, saavel ved gode Indretninger, som ved sin Maade at meddele Undervisningen paa, udmærket sig som en overmaade dygtig Skolelærer, hvorfor jeg ogsaa har anbefalet ham til, saavel Rektor, som ogsaa min Ven Provst Lehmann, til at modtage ham som Huusven, hvilket jeg ogsaa har Grund til at tro, de have gjort, saa vidt deres Omstændigheder have tilladt dem, og skulle gjøre ham, og formener jeg ham velfornøden at blive.

Nexøe d: 26de Maj 1817. [illegible] Sandorph

b.

Hr. Studiosus Langballe var mig i Sin a- nummelte Skrivelse meget Erkjendtlig for min Anbefaling af ham til den dygtige Skolelærer, som i mit Fraværelse har havt og vedligeholdt gode Børneskole paa Bornholm saa vel som og vedligeholder den, saa vidt jeg af Aarsberetninger og Examina har kunnet erfare, og jeg har Grund til at tro, at han ogsaa vil gjøre det fremdeles, saa vidt hans Omstændigheder tillade det.

Kiøbenhavn d: 29de Maj 1817.

[illegible] Rigsgreve Reventlow

Til Kongelaus Hanstand og Hjindre Tolnuden
Rudnemødering; Hans Klandsforbre og Dom-
melse Landre, at mærke mon nogang Hor
Kindt Hom, emil mon Lilligne anfra
let Hor at Hjeld, [illegible], Fels- und An-
Lefalling Til frin Hæjre Hannatte at
Klemm Lidvolgn Til Hans Hus, og at dud
ne Landsend, Hau Hor Hænne emin Hue,
emil Hjr: Langballe Left Fels Klemm Lufstrek-
Ke, morom Hau mare Hoor Fuldig, Klardt
Flenne at mærette Rudnemøderne Hrönn.

at Lidig

Balle.
Hagungsraf Hor
Klarier.

Aarkiud Hraftagaard
d: 27de May 1817.

Aar 1817 d 10 July vare underskrevne Commissarier Handelsmanden Jens og Skovrideren Hans Pedersen tilstede i Thisted Tinghuus for i følge vedlagte allernaadigste Rescript af 21 Maj sidstleden at afholde Tinghuusforretninger angaaende Forbedringerne ved Nørre Vosborg Sluse

1. Østre Longe bredde skal Dør nedtages og ny Dør i samme Long sættes Aasens og Dims.
2. Vestre Longes Længde nedsættes.
3. Østre Longe bør ikke nedsættes paa Vestre Side mere end til Vestre Sides Vandstand ved Vestre Longes nederste Ende, eller dog paa saadan Side saaledes at Vandet kan løbe af ligelig mængde paa begge Sider ved nederste Ende, hvorfra Gaal nedsættes
4. Nørre Longe alene Vinklængde sættes ned til Vestre i Flugt ikke alene Gaal nedsættes saaledes nederste Gaal maae ligge saa meget dybere end Vestre Gaal at Vandet kan løbe af ligelig mængde paa begge Sider, hvorfra Long paa Vestre Side anlægges til Dørens Bredde til Vandet der, paa østre Side af Gaalen forbliver Vandet Bredde østre Gaalen nedsættes.

Forresten skal nu Østre Longe i Forening med Vestre Longe ligge til Vestre Vandstand paa Vestre Side ned Flugt og Længde nedsættes paa Vestre Side Vestre Longe ligesom og Gaalen.

Forrigt bekræftes Forhen, Gjelde, Vedligeholdelse, Tilsyn, Reparation, Longernes Bolle, Brand, Vandets og Dørens Benyttelse Longe Vedligeholdelse Mand.

10/7 1817

Dato ovenn nævnte Forlovelsens villige og vordende ved Bekræft

Hans H. M. Mortensen Hans H. P. Pedersen

Paalender paaskrift, attesteres — Jensen.

Anno 1814 den 7de Julii vare undertegnade Landsmannad,
Peder Nilsson Engel, og Mårtensdal, Jens Hansen Ziegelsäng, blefne
de i Nöjesdie Contractmand som at upbygga den med dal gallan=
nade klefningh uti 21de Skatt fjärdingen belägna Bjur=
farmstuga, og bekanter de:—

1. Förstlangden — Med denne nordan Gaal mean innefatta
nigh Tjuguvad — längden 5 Alnar mindre nagonstädes längden
nöjgjer annorlunda.

2. Andralangdens längden mean nagonstädes vara 5 Alnar
vare den södra Sida, og 2 Alnar innefattes av vare
södra, og av vare den norra Sida, längden innefattes
av nigh Tjuguvad. Tvärgat nagonstädes, og nöjgjer förstalangden

3. Den westra längden westan tvärgat nagonstädes — og nöjgjer förstalangden

4. Södra, eller Andralangden — Uti ogonlign mätning av Inhet at anneta

5. Troskeldige Bönder vare samtycke södra Sida nagonstädes,
og Tvärgbyggia sala södra Sida nagonstädes — og nöjgjer annorlunda
Bänkelangden, som av bilbjuggd Bänkelangden längdman nöjer
Tvärgbyggia 6 Tum vare den mästa Sida, og bilbjuggia av nöjer Bänk=
len anskaffes — Tvärgt vare den östra Sida nagonstädes.

6. Gaardsmenn allan av bidan längde i Gaarden — den södra Gaal
nagonstädes, og dens norska Gaal nöjtnes Gaal nöjer. Bilbjuggia mang=
lan anskaffes vare samtycke längde.

Lufter og Gulver, Bogjen Dörra Karstenen, Tvärgvarna, Gnoge
den mer nagonstädes, Ställa mean allan i god Stand — at nöjt Brom=
lan mean anskaffes. Skjulet emot den stora Tvärgvarna mean
nagonstädes dubbelt med Bretter, dubbelt med Tegel. Gangen
mer i god og forsvarlig Stand.

Detta mer wi, mean förklarigner, villige med Gud at Underskrifta.

Peder Nilsson Engel Jens Hansson Ziegelsäng

Så skedde parsonn, attestera: Jansen

Aar 1814 den 15de Juli mødte Undertegnede Hans Pedersen, Mønstermester og Hans Mortensen, Kommandant til Fods i Roe Kystvagtkorps, for, ifølge Hs Allernaadigste Reskript af 21 May sidstleden, at optage den forfaldne Fjendsforretning imellem Kystvagtkorpset og Undertegnede da.

1) Paa Vinkelgaarden blev Vagt brøstholdt, da en Del Vagtstuen maatte afbløses og sammen indrettet til Underkjørelsen. Ligeledes maatte Mestermanden paa Mesterens Gaard nogle Reparationer.

2) Østre Longe i forsvarlig Stand

3) Paa Vindø Longe blev ombygget den Del som Vagt.

4) Mesterens Longe Mesterens Vagt maatte paa nogle Steder repareres.

Forøvrigt maa Kommandantskabet, Constant, Gulmø, Vindø, Vorm, Bagerøen, Rødø, Brønd og Hegge samt Vagtet, paa de anførte Reparationer nær, hjemfalne og hjemlagt, i forsvarlig Stand

Hans Pedersen
Mønstermester

Hans Mortensen
Kommandant

Saaledes passeret, attesteret — Jensen

Aar 1817 d 14 Julii maatt undertegnede bestyrede i Slaget
Fredag ved 8 Tiden Formiddags efter Ordre, Dato d 11 Januar,
saa ifølge Art 11 allernaadigste Skrivelse af 21 Maj sidstleden at ophøre
Fyrskydning ved kommende Fredag aarle. Da befandtes Vandet
i Nyhavn Havnes mangler Dybt omtrent 1½ Fod i Byggestedet og
2 Fod i Hullet.

2 Pontoner langsides Skandsen lagt nye ankre paa Bygge Pladsen.

3 Pontoner langs Nordre Side mangler 15 Fag Tømmer og Bolt Forbindelse og indtagende Fyldes Fag. Den ene Ende af Bunden
som ellers Fyrre Fod bred med 3 Fag ophøjes og forsynes med en
anden Dæk og Gelender. Den forsynedes Ordre af 5te Januar
Nye Fag Art Ahrd at gaa ifærd til Fag i Aaret 1806
formaar vi at fuldføre At Commandeur Lund til Ree Pass, Smukke
Fag Fanø skjænket Mon. Fra Fiskerne, som i Aaret 1813, i Vinter
ei mindre end Fem Fod Fisk Vand ved Byen, Fag Formand
Mangel af Mandskab Nytte Fag Reparation og mange Folge Arbeidere
Vist sig mødt Tid at Lade Nye Pontoner færdige, Formindskes
Forbindelse sig Tid paaregnes at anvende 60 Dage Pontoons N. O. til
Byggested. Fag og Gelder Anlæggelse, og saaledes Fortsættes endelig
indtil Hullet 3 Fag ved ophørende Vandstand, Fuldes endelig Dybt
gjennem at anbringe Fem Pontoner, Fald og Fandbaand.

Som nyt befandtes Commandeur Lund, Lastbil, Gelder, Vindmøller,
Fag, Bygge, Redskaber, Fag vand, Fald og Fand, og Fange alt i
Forsvarlig Stand. Dato ved ovn, maatt forlænges, vilkjes ommeldte
Pontoner at Arbeide.

Hans H. M. Mortensen
Commandeur

Hans H. P. Pedersen
Skrivemester.

Paalegges passere, attestere

Aar 1817 d 15de Juli var undertegnede Commandeur Niels Beck og Birkemester Lars Pedersen Drie tilstede i Østre Torv Fredagsret for i Overværelse med det allernaadigste Skrivt af 21de Maji sidstleden angaaende den befalede Gjennemsyning over Fredagsretten i Danmark at optage Forretning over Kommunale Fredagsret, og befandtes da

1, paa Østre Torv 8 Boder to Stokker tilsammen; 4 Boder over Gangen tilsat paalagde; alle Tykke Brædt paa den sidste Gavl og alle tynde Tykke paa Vindskuen paalagde; Paalægt paa den nordre Side med Vindskuen tilsammen.

2, paa Vestre Torv paalagde alle tynde Tykke Brædt paa Gavlen af Tilbygningen

3, paa Østre Torv: a, tilsammen alle tynde Tykke Brædt, Commen Gavle tilsammen.

4, paa Nordre eller Nye Torv a, paa den østre Gavl Skotte to ringe Boder. b, paa Nye og Ringen Kjøbstæder tilsammen regle Nøre. c, paa den Vestre Gavl en Vindskue og alle Tykke Brædt. d, paa Nordre Side anlagde 7 a 8 dele Tømmer og paa Tilbygningen nogle Tagsteen e, Vindue i Murkjøkken tilsammen 5. over Loftet i Gangen om. Boder 5 Boder.

5, Gaardene eller en Bygning i Gaardene Stoppe Gavlen

I øvrigt befandtes Commandeur Torv, Gulv, Tagene paa alle Kjøbstæder vel, samt Nogle, Kjøbstæder, Tagene, Tømmer, Bind, Vinduer og Døre samt Gange i forskjellige Huse ret vel, naar forlanges, tilligemed med det Bekoste

N Niels Beck B
Commandeur
Raadets forsvarer

L Lars Pedersen Drie PD
Birkemester

Aar 1872, den 17de Juli paa undertegnede Jens Andersen Munk-
=mester og Hans Rasmussen Commandeur tilstede i Ostermarie
Prestegaardsbo i følge den afvigte Søndag d. 7de Mai forskrevne
angaaende de Bygningsforandringer, som aarligen skulle ofregaas over Preste-
=gaardene i Kjøbstæderne af Forordnede Skjønsmænd over samtlige Preste-
=gaarde, og befandtes da:

1. Den nedre Dørs Tærskel med tilhørende Dørgjærdes Tømmer paa
ikke blot i almindelig maade i ugjennemtrængelig god Stand, da Hr.
Sognepræsten modtog dem Bygningene, men ogsaa ordentlige og anstændige
Dørlukke, hvilke dog efter nøiere Eftersyn skal paa Indkjørsling forfærdiges.
2. Den Østre Dørs nedre Tærskel maa ligeledes ombygges.
3. Den Vestre Dørs Gavl vedligeholdes paa Loftet.
4. Intet at anmærke ved Østre Dørs.

Forøvrigt er Commandeurgaarden, Loftet, Gulvene, Lagrene, Bjælke, Skorstene, Ga-
=varne, Vinduer, Dører alle i forsvarlig Stand, og bør den
anmærkes at Hr. Sognepræsten af sin velvillige og meget imødekommende Villie
har ombygget sit nu Østre Kammer paa egen Bekostning og saaledes dette
anlagt på allerbedste inden tvivlig maatte være Hensigten, naar Kammeret
for Fattigmænd Østre Sogns maatte bliver ombygget.

Jens I.A. Andersen.
Murermester.

Hans H.R. Rasmussen.
Commandeur.

Sandheden vedkjendes attesteres.

Aar 1817 den 18de July paa Tidenskabsdag Tømmermænd Peder Pedersen, og Skibsmester Ole Ericksen Lysvik i Sp. Kvarstaden for i Forening Skibsmesterlaug med det Øvrige, Laugets og 21 Mands Medlemmer indfundne sig i Byfogedkontoret, som anseigne Ruder efterfølgende Kontrakt, at indgaae: Nemlig, for at opbygge Fjøsbiug efter vedlagte Tegning, og beskrivelse saa:

1, Skibsmesteren skal Forbinde Tømmerne i Bindbaand.
2, Paa Tømmerne Tømmerne skal Pinde, saaledes Pinde, anbringes 7 Alen fra
3, Paa saadan Tømmerne saadan Pinde paa nogen Pinde skal anbringes 10 Alen;
Ligesaadan paa den nordre Side efter Pinde anbringes 8 Alen.
4, Paa den øster Tømmerne, øster Side, nordre Pinde bør anbringes 8 Alen,
med ligt Mellemrum.
5, Den saaledes Tømmerne Tømmerne bør nøgen Bygningen paa Norden.
6, Enhver Skibsmesteren skal Tømmerne bør Skibsmesteren betjene sig ligt
for i Byggeriet, og Bygningen sig ligt Mellemrum.

Tømmerne Bygningen, Norden, Øster, Vesten, Taget, paa den anbragte Bygningen
Bygningen og Norden, den midtergaa, som omtrent er anbragt, i Forhold
bør Taget. Den for Norden skal Tømmerne, Bygningen og Bygningen,
skulle Bygningen bygges af anbragte. —

Dette var alt, hvad Forhandling, skulle med Tømmerne.

Peder Pedersen Ole O. E. Ericksen
Tømmermænd Skibsmester

Paal Andersen, Holst Jensen.

Foranstaaende Overbygningsbrev blev oplæst den 21de Juli 1817. - Ovenstaaende Tømmermænd Peder Pedersen og Skibsmester Ole Ericksen Lysvik bøje Hænder Forbindelse at, at fuldføre Arbeidet i 150 Dage; Tømmermænd Paal Andersen og Holst Jensen for sig Vedkommende Forbindelse at fuldføre Arbeidet i 40 Dage; — Ovenstaaende Kontrakt blev saaledes oplæst for Skibsmesteren og Tømmermændene, og dennes Indhold for dem Vedkommende billiget og samtykket ved deres Underskrift.

Ole Ericksen — Peder Pedersen — for Tømmermændene Paal Andersen og Holst Jensen

Aaret 1917 d. 19 Juli mødte Kvartermester Commandø Larsen
Andersen og Mandskabet Egnen Jørgen Hilstads i Vedø Fredskaserne,
for, ifølge det allernaadigst d. 17 Maj fastsatte, ny mønstrede
Øvelsesforretninger paa vaarlige Søndage atter Fredsøvelser
paa i Sommer, for at opfylde Øvelsestiden atter engang
gaaet, og bekendtgjøres da:

1.) Ved Mønstringen er Intet at erindre, hvorimod gives der
Tid Mønstringen følgende Ekvarteringer allen Øvelsesdagen
paa den nærmeste Dato omlægges 7 Dage lag.—
2.) Ekvarteringen er i Forvejen Kjendt.—
3.) Øvelsen begynder Kl. 9 præcis.—
4.) Efterladte Ting mødes Kl. 9 præcis.—
5.) Den fraværende Ekvarteringsmand Kl. 9 præcis:
Ingvald Bekjendtgjøres Commandørmandskabet Løjtnant Gjøl, Lægen,
Wegger, Overjægeren, Wagtmesteren, Hjælle, Evang, Wandø
er og Øvrig, samt Ingen Alle i Forvejen og Enighed Kaad.—
Vedø den 19 Juli 1917 Kl. 9 præcis. Mødt vor Ind
bekendtgjort.—

Esper E. Jensen
Mønstringsleder.

Rasmus R.P. Pedersen.
Commandørmand.

Ovenstaaende paaseet, attestaret

Aaret 1817 den 22de July vare undertegnede Sejer Rasmussen og Commissionair Christen Mikkelsen tilstede i Sønderskovgaard Sejer, i Overensstemmelse med det allernaadigste Reskript af 21 May sidstleden, angaaende de Sejerpenge, som aarlig skulle erlægges af Jordegodserne i Danmark, at forelægge Bestemmelsen af Indtægten og Udgiften ved

1 Den Rimelighed som nærmeste Regel skal tiden afgjøres og en Mand underlægges, og tilbød Jeg Undertegnede i Sønderskovgaard Herskabets ny Huus og Glas, saaledes mangler i Veien til Hovedhuset og Stuerne i Hovedbygningen, og en Stue i Skillehuset til Overnatning, en Undersøgelse. Herudover Sejerpengemangler jeg Capital til 2 Stuer 3 Skikker. ligesaadan mindst
+ 2 ogsaa Skillehuset vorder til en Gavestue. + Paa Østre Longe mangler nogle Stalde til Kreaturerne
3 Forbeholder jeg mig Longe maatte repareres og nye Stalde anlagdes.—
4 Ogsaa gjælder Longe anlagdes paa Sønderskovgaard til Hestene.
og Enkelte andre Brandgjerdets omgivelser.—
5 Ligesaa indstændes Commissionairen Capitaler, Gulve, Engjerde, Dragen Skorstene, Bygninger, Kjelder, Brønde, Pumper, Vandrender, Vandhuse, Gjødselsnedkastninger, som maatte erlægges i Sejerpenge Mand.—

Dette var vi, naar Forlangende, villige med vor Ed at bekræfte.—

Sejer, S. R. Rasmussen Christen P. M. Mikkelsen

Saaledes passeret, attesteres Jellinge.

Anno 1817 d. 22 Juli var undertegnede Bønder
mænd Hans Ipsen og Brændevinsbrænder Christen Meyer
af Aalborg i Overværelse af Forligsmænd for i Følge det
Allernaadigste Reskript af 21 Maj sidstleden angaaende de
saakaldte Brændevinsbrænderier, samt Stedet ophørende
samme Forligsmænd i Overensstemmelse, at foreta
Lagn Skjønsmænd vorne Uenighed Forligsmænd
og bekjendtgjorde:

1) Brændeovnen skulle Ildstedet Længde Dag mangler
2 Fødder og Ildstedet Dagstal anlægges, Askeluk
Lysluk samt Askekiste og Brændselrum maaden anlægges. Alt forøvrigt paa Brændeovnen ophøre undtagen, som maatte ophøre i forskrevet Stand.

2) Ovnen ydre Længde tvende paa 2 Alen Dag til Ringe
anbragt.

3) Paa nævnte Længde maaden 2 Alen Dag anlægges.

4) Ildstedets Længde maatte Dagstal overgaaende.

5) Til Tilbygning til Brændeovnen ei i forskrevne
Stand.

Forøvrigt bekjendtes Brændevinsbrænderiet, Kaffehus, Gilder, Logiet
det undtagen, som forhen var anskrevet, Udlagt Brændsel,
samt Fjøsen med Vognremmen, Kjelder, Brønd, Vindue
og Dører, samt Haugen i forskrevne Stand.

Hvilke vore vi, maaden forlangende, villige maatte
med at bekræfte.

Hans H:I:S. Ipsen Christen C.M. Myhre

Maaden paaskrevet, attesteres

Aaret 1817, den 23de July – mødte undertegnede
Commissionair Diderich Peersen af Munkemoen
og Christen Mjøre Lensmand i Følgen
af allernaadigste Rescript af 29. May
sidstleden, angaaende de Brandskader
som Ildebrande i Sommeren 1815 have
forvoldet, for vor Lagmands Forretning
og Taxation af Hr. Balle med
Brandskaderne i Sandsvær Præstegjeld, hvilke
Skader skulle taxeres efter Kongl. Rescript
af 13de Juni 1816 og Kongl. Forordning
af 15de Juni 1816 angaaende Brandskader
og Brandtaxter, hvorefter vi have
forrettet som følger:

1) Ved Brønningen Gaard, tilhørende
Hr. Balle, vare ingen Skader
at finde, da Gaarden ikke var
bleven berørt af Ildebranden.

2) Ved Nordre Langdu i Sandsvær Præstegjeld
vare følgende Skader at finde:
Et Stuehuus, 2 Etager høit, 5 Fag langt
og 4 Fag dybt, med til Gangen
Forstue, 2 Kamre og Kammers,
alt i Bindingsverk, med Stuer,
Kamre og Kammers Gulve, Vinduer,
Døre, Ovne, Kakkelovne, Trappe,
Lofter, Vægge og Tag, alt
tjæret og malet.

Aar 1817 d: 24de Juli maae nu undertegnede Commissair Peder Nissen Engel og Commissair Jens Fuglesang besigtede i Vester Maria Sogn Aggaard Huus i Følge det allernaadigste Skrivt af 21 Maii sidstl: angaaende de Bygningsforandringer, som daarlegen skulle optages over Forstanderens Huus i Dannemark, at forfatte Bygningsforretning over samme Huus Tilstand, og bemeldte Forandringer, og bemærke som:

1) Paa Nordenden over Vindfang, maae nogle Bord-Stykker sættes, ligesom og paa nedreste Rokke Enden nyjiggres.—

2) Paa Vestre Langside Dijds, paa nordre Ende sættes mere Sammenfug; paa nedreste Rokke nyjiggres Enden.—

3) Paa østre Langside nyjiggres og stoppes at nedreste Rok paa Enden ligesom og den nordre Gavl repareres.—

4) Vest den nordre Langside nu intet at reparere.——

5) Den lidet saa dalede Gaard-Dør ved Kjøkkenet Enden reparereis paa begge Sider; nu Vinduerne kittes saavel og begge Gavlene repareres.

Forøvrigt besigtedes Commissionen, den nedsatte Dijds nedtagne Taxter, Gulve, Døre, Vinduer, Vægge, Skorstene, Ovne, Kjælder, Brønd, samt Gange i fornemmelig Stand.—

Dette var vi naadigst befalede nøiagtigt at undersøge.

Commissair Mand Peder Nissen Engel
Commissair Jens Fuglesang
med egenhændig Navn.

Taxten paa Dørene, attesteres herved.

Aar 1817 d. 24de Julii maatte undertegnede Tømmermand Peder Nilsen Engell og Mønstringsmand Jens Fuglesang fra Nyelands Skotlægder her i Sogn ved allernaadigst Rescript af 21 Maii saa vidt angaaende de Bygningsmaterialier som anvidnet skulle opbygges ved Skotlægdernes Gaarde i Sommeren 1817 at foretage Besigtning ved bemeldte Skotlægder, og da fandtes:

1) Ved østre Langelands Gaard ingen Bygninger, ej

2) Ved Nordre Langelands er intet at anmærke. —

3) Ved mellem Langelands østre Side skulle tvende 6 Fag. —

4) Ved samme Langelands alle Nordre og Sidebygninger maae paa østre Side nye og Sidebygninger opbygges 5 Fag lang og nogle Skotter ester. —

5) Ved den sidste Langelands er intet at anmærke. —

Forøvrigt befandtes Tømmermoderne, Skovsvenne, Loftes, Gulve, Dørene, Vinduer, Vægge, Bagstuerne, Sidelene, Brønd samt Gangen i samtlige Skotter.

Dette var vi vaar Forretning villige med vor Ed at bekræfte. — Tømmermoderne Peder Nilsen Engell Mønstringsmand Jens J. Fuglesang med egenhændig Navn

Forelæst, godkjendt, attesteret. —

Visitats Lst
for
Aarh 1817.

Den 7de Julii visiteredes jeg i Nyker. Ungdommen fraarede ret godt, og lærde temmelig vel i Bog. Nogle kunde udtydelig spælmer; jeg maae dog bemerke: at for faa Aar siden, da Skolelæreren var her, kunde næsten alle Børn udenad, og læste da ikke saa flydende som nu. Degnen, Sognefogden og Skolelæreren bør vel tilholde Børnene til at læse med mere Eftertanke.

Den 8de i Maale, hvor Ungdommen virkelig udmærkede sig saavel ved sin sømmelige Maade, som ved at have forskaffet Bøger. Fandt næsten alle bibelhistorien, Salmebogen, Katekismen og Psalmer, hvilken sidste maae tilskrives saavel den brave Degnens som Skolelærerens Omhyggelighed. Skolestuen er ret god, og Børnene have det godt hos Skolelæreren, Hr. Bartz. Jeg var i Skolen som mon maa besøge, men det vil vel komme

Den 10de i Hjemerø. Ungdommen fraarede med Forstand; udtydelig læst bibelhistorien; kjendte Salmer. Her er ingen Degn. — Skolebrødre er her om ach.

Den 14de i Olsker. Ungdommen gjorde lige fornøjelse ach for den opfyldte Forventning. Kjendte næsten alle Salmer og Katekismen; bibelhistorien. Den foreskrevne Forklaring gjorde megen Virkning paa Ungdommen; men her savnes Skolestue og Skolebørn, som den gode og flittige Degn, Pastor, vi kan skrive sand. —

Den 15de i Rø. Hr. Grønbech anmeldte mig den Ungdommens Undervisning, hvoraf Forbedringen tydelig spores. Her vare mange, som godt udtydelig afsagde nye Salmer og vare bekjendte med bibelhistorien. Degnen Pastor er aldeles utrolig. —

Den 16de i Østerlarsk. Her gik det noget bedre, end det dog andensteds har gaaet, skjønt Degnen ikke er synderlig flittig, som fraarede gode; efter Skolebogen er Børnene ligesom forvildede, og vanskelig at faae dem til at fatte sig. Her er ret temmelig gode Børn, og Skolestuen er god. Hr. Hoem maa skrives ach. —

Den 17de i Østermarie. Her var talrig Ungdom, som var lydig, fraarede godt og med Forstand. Bibelhistorien kjendte de fleste i; især den gamle Explanation; og saa kjendte man adskillige Salmer. Her er ret Skole, under Skolelærer, Hadersen; men hans Beskrivninger kan jeg ikke rose. — Hr. Degnen er ung og Skolelærer, Hadersen; men hans Beskrivninger kan jeg ikke rose. — Hr. Degnen er ung og

med Forandring skrid af Ungdommen.

Den 18de i Ibsker. Med Ungdommen spiser Dr. Grønmaae. Hr. Mellbye er paa sig ikke utilfreds. Adskillige fraarede meget godt. Nogle faa kunde adskillige af de gamle Salmer, som og noget af bibelhistorien. Degnen Lærer nu en bra Skolelærer, men er for ung til Embedet. I samme Dag var jeg i Aarene Skole, fandt jeg adskillige, især smukke Børn; det forgrued godt undertiden og Skolen var ren. —

Den 19de i Bodiesk. Hr. Pastorpte gjør sig megen Umage med den saare betroede Ungdom saavel fra Degne som Bodiesk. Den fraarede godt, var bevandret i bibelhistorien, og kunde adskillige Salmer. Paa dag besøgte jeg Nexøe Skole, hvor jeg i det hele fandt mig vel ved fornøjet. Skolelæreren Jensen er flink ung Mand, og kan med tiden blive bedre. —

Den 22de i Vederlov. Det gik saa ad med Ungdommen. Mindre vel den gik ikke, med megen Vanskelighed fremkom i Kundskab paa ikke synderlig Kommando. Degnen Hoem har ikke Lyst til Bogen; men begynder dog efterhaanden at faae Overhaand. Jeg gav ham en Formaning i denne Anledning. Hr. Sørensen troer jeg, vil det godt. —

Samme Dag i Poulsker. Det gik ikke godt. Adskillige fraarede vel nok. Skolen nyder ikke megen Agtelse. Degnen, Mahler, er en flittig Mand; men han er ikke meget, jeg tilligemed af gjorde ham kan ikke Undervisningen synes at ligge hr. Mahler paa Hjærtet.

Den 23de i Aaker. Her er Ungdommen i Almindelighed ikke saa den burde være, dog troer jeg, at hr. Balle nu gjør Mere og Salen Mindre om Degnen. Kirkesanger og Skolelærer, Lund gjør Fremskridt; i det mindste sagdes det Ved at bygge Skolestuen i Kirken, allerede Skolen. Jeg anbefalede dem det alvorligst at opfylde sine Pligter, og paa den at skulde det bedre end nogle Pastorale. Den gamle Skolelærer, Hammer, kan ikke undertiden

Den 24de i Vestermarie. Fraarede Ungdommen fra Nylarsker, som den Vestermarie gjorde megen Ære for Kundskab. Besvarede Forstand. Adskillige fandt læst bibelhistorien, og kunde adskillige Salmer. Degnen Pastor gjør sig megen Umage med Ungdommen Undervisning. Degnen Hjorth i Vestermarie anmelder Flid hos Ungdommen, og Degnen Sørensen i Nylarsker, en fordelagtig Mand, gjør, saa vel formaaer.

Hvad i øvrigt den Præstelige Forretning angaar, finder jeg ikke at erindre, ikke det, som omtalt i Pastor er anført. —

Allerærbødigst

Rønne den 4de August 1817.

Höjvälbaarne, Höjvorskrige Hr Biskop Münter,
Dr. & Prof. Theol., Commandeur af Dannebrog, Dannebrogsmand,
Ordinair biskop, p.p.!

I min nästsidste privata Skrivelse til Deres Höjvorskrige ytrede jeg Nogot om min Forfatning, der i Vinter måtte mine alvorlige og ivrige Bestræbelser for at faae et noganlunde ordentligt Skolevæsen indrettet i mine Provinciehuse. Imidlertid – meagtede jeg ret forudsaae, at den gjenstridige Vankundighed vilde vanskeliggjøre at nolde mig Hyrdearbeidet, ja ret anstrængende paa nær og anden Maade. Mange saae skjævt paa mig – mærkede jeg vel af adskillige Mænd, som Venskabet dem, at det var Ondt og Ingang Sag, jeg vilde fremme, som indgjød mig, at virke og arbeide mig for Nødvendigheden af Skolevæsenets Organisation. – Men, da Vinteren mærkede, at mine Skoleplaner sandte i saavele Höjvorskrige Omdagtsyne en ivrig Forstander, og maaske – fik Vigt hos Dem, at min inderligen elskede Ven, Sekretair Jørgensen, ogsaa raadte mig saaledes i sine Breve; nu, da man troede for, at Hjærnen skulde skinne paa min Side, og – maaske – at jeg dermed vilde indlegge mig for stort et Navn: – nu maatte der ophidses Bestyrtninger imod mig, eller, rettere, arbejdes paa at gjøre mine tilladeligste Handlinger utilladelige. –

Ingen bestyldte mig for; ligesom saaledes Ingen turde føre Klage over mit smukke Liv; ej heller fandt man det raadeligt, at nande de giftige Pile direkte imod mig. – Imidlertid modtager jeg ingang i Forraaret fra Amtmanden et officielt Brev, hvori efter min Forklaring paa følgende Omstændighed: "at til Amtet vare indkomne mundtlige og skriftlige Klager over, at min Forgænger paa Vestermarie Præstegaard forsynede Gaardene Hov" – "at Amtet havde aarsag til Forbedringen af Hovene" – "at Forgængeren havde sagt, at de følgede store Huse vare følgede efter min Anmodning." –

Skolefortarens Skrivelse til Amtet i denne Anledning, ligesom ogsaa min Forklaring, fandt jeg mest anbefalet til Deres Höjvorskrige gunstige Opmærksomhed, hvorfor nødtages de øvrige denne Sag vedkommende Dokumenter; og alt saa for forbigaaende. Men ret ønskede jeg tilligemed min Forklaring: "at jeg, for ej at bestyldes for at have handlet i Vestermarie Præstegaards Hov, var de vanskelige Sag Afgjørelse tilsidde og søgte til Deres paa Vestermarie Præstegaard, og foreslaaede Forgængeren Afstaaelse af Gaarde og Huse til Opbrug i det Forrige, som ofte Forandring skal medføre"; tilligemed "at jeg i Foraaret og indeværende Aar har gaaet mit Vist forud Preparation, hvorfor ogsaa Deres Indretningen af et nyt Forordnelse til Brug ved Seminariernes Underviisning, ligesom og til Skolelæs for endeel af Præstegaardene (jfr. min Skrivelse af 1 d. 110.), saa endnu 400 Rbd."

Jeg, ligesom Adskillige af mine Landsmænd, troede nu, at alt Ugrundet i de til Amtet indkomne Klager, Provsagen var kommende, maatte ved min Forklaring være afdøde, gjendrevne, og at Amtmanden derpaa saa havde samlagt Sagen, som at Sagen af Samfund og Dumskab; desværgaard bringer jeg i den senere Tid i Erfaring, at Amtmanden dog havde foredraget Samme for Rentekammeret, ligesom ogsaa at den gjennem Landvæsenet er kommuniceret Deres Höjvorskrige til Forklaring. –

4/8 1817

"Nil conscire sibi" har, under den hela dag, kraftigare uppehållit mig än Bud. "Melius est pati, quam meruisse poenas" har tröstat mig i sådanna Ögonblikke, då jag kan hava föreställat mig Lagen hos en partiskare Dom. Hvad nu, då jag hör den, oblyges af min redelige, alltid Ombudsmans, i Dess Höjvördighets hand-skrifter jag mig med "Tandem triumphat bona causa".

Höjvördige Herr Rektor! jag är tungt hos att vara fåmyndig: jag önskar således Deraf vara mina tillförsämade Omständigheter, att jag svarade med den Ofullkomnaliga signe "Πατερ, αφες αυτοις· ου γαρ οιδασιν, τι ποιουσιν". Emellertid är jag så fri, för att yttra, att jag tror, att för mitt Embets Skuld, liksom ock så för en annan Ofang att följa slige Lemne accusantes tillbaga, milde voro gamlige, finis jag ihkommande resolut den Summa, att nämnde Höjlöfl. Collegii Resolution, hvar — som jag säger — ej alena mig fritjände mig, utan ock gifne mig Mandat, måste — som jag i min til Ombud under 14 April sistlidne afgifne Förklaring har yttrat — på ofentligan Rehabilitet för mina Förtroendemän. Dy i denne Hänseende gifver jag mig den ödmjukaste Anhåll, Herrar att undsätta mig Dess Höjvördighets goda och kraftiga Medhjälp.

Med fullkomlig tillit anbefaler jag min Ära, min nära Framtids Bröd i Höjbarnets Händer, til Dess Höjvälbaarne Höjvördighets vidkommande gunstige Omvagnande.

Nyslots Prestgård d 4 August 1817.

ödmjukaste

Vedrørende Pro Memoria.

Til det høj. vedrørende Skolelærer Hansen Højbjerg ...

Sr: Niels Grönbech, Degnegrafsbor Kbe Menighed ... som ... mangeaarig, dygtig og brav Mand. Hj har saa ... med Flid og Nøjagtighed iagttaget sine Embedspligter i Skolen, og ... de af Eiid bekræftet og stedse ... med Iver paa Børnenes og Ungdommens Dannelse i sin Menighed, og ... Hans Skole ... Sognets Ungdom Undervisning i Læsning, Skrivning og Regning, og ... Hjælpedreng har gaaet, Tallene, bemærket ... gang; ligesom han og har indskrevet ... Salig Psalmebog i sin Menighed. Hans Embede prydes han med ... og ... Hans Hidtilværelse ... vi med Sandhed efter Forlangende maatte skrive. —

Kbhvn den 12te August 1844

Paa Amtmand Jespersens og egne Vegne

Hansen

Ved gag undertegnede Sognepræst for Hejede Præstegjeld
skal herved afgive følgende Original-Erklæring:
a. Vedkommende for Skolevæsenet

Under 22de September sidstleden afgav jeg allerunderdanigst Erklæring
derover med hvad Seminarist Jensen fra Jonstrup Seminarium til den
vakante Hejede Hovedskole indgiven Ansøgning om det vakante Kirke-
sangers og Skolelærer-Embede i Clemenstier, saaledes lydende:

Kirkebyen Clemenstier Vedkommende har skaaret temmelig lavt uddannet, og
Propositus efter sit Sind meddelt Attester kunde godt paa adskillige
Maader, saaledes gik og den Jens Hejede Hovedskole: om det maatte
forstaaes ubetinget til Forkommende Nytaar, da Examen atter skal
afholdes i det Jens oprettede Seminarium, hvorfra i det mindste 2
Candidater til nu eiendommelig dimitteres. Det synes billigt, at
man af disse slet Clemenstier, skulde, fordi disse Personer have anvendt saa
megen eiendommelig Bekostning paa at uddanne sig til Skolevæsenet, skulde
og saa, fordi Fundatsen for det Jens oprettede Seminarium giver dem,
Følgemænd fortrinlig Adgang til Kirkesangers og Skolelærer-Embeder for paa
Landet. —

Nærmere at udvikle Erklæringens anførte Grunde, anser det saaledes,
at andre, der tale imod Langballes Ansættelse, som gudelig Mand. Hvad
saa Ord, som mueligt, fortalte Jens Evangelium, saavidt det er mig bekjendt:
Langballe blev for omtrent nogle og tyve Aar siden sendt ud som Skole-
lærer i Nebbe; hvilket Kald han siden bestyrer Clemenstier meget godt bevaret
har. Dette ombyttede han efter eiendommelig med Degnen i Harte, hvorved han
profiterede 200 Rd. som han maatte give han til Bytte. Dette sidstnævnte Embed,
i Forhold til Nebbe Degnens eiendommelig, Trofastes og Hegstrups Kirkers,
lod ikke meget videre besørge ud over det Kirke og Skole. I det eiendommelig
var der, og Ord han havde Mennesker og Kaldets- ikke sjeldne ypperlig Gode:

4/10 1817

Anno, og de

a. P. m. L. d. 12 te Januar dømde Familie Retsforhandlinger fuor

saa vidtrakk Religion og Dyd, gjorde Kristnum og Hyrdens Embede
Ære stor lig, og skal i Dag ved Solen synes med almindelig Mand
mod min Formaad, krøst Transe, naar saa overmaade grov, som saa
Jaard vorder i et Øyeblik at Raade saa Monsieur. Jeg taler dis
for med Formindring for Melbyes Hidtrørelse ond saa god moralsk
Forfatter!! saa vigte Ved St. Croix for at blive en stor Mand; man ber eiendelig
Ærinderne sig med sin Forretning og Eigensaa, skib sin Afstand, Krøgs;
og Skibbrud Forhandlinger og en Bruk. — Efter afskillige Aars Ophold
i Amerika kom saa forrige Aar til Danmark, og opholdt sig nogen
Tid for en Broder, saa skal saa paa Reise. saa adresserede saa
sig til Fæstningen, og meldte i Sans Egenskab for at gjøre Ny saadan
Jaard nekuldaad, saaledes blev Jaard afslaaet. Da vendte saa sig til,
gav Jaard sig til sin gamle Ærindsplads Vognsem sidst afsagte Dom,
mer, dom til mig og spurgte mig, om jeg ikke kjendte, saa Landet saa
Clemensk. alias Osterlarsk. naavnlig Ingerlaed? Jeg svarede Jaard: at
skal paa ikke Ærinde for saadrig saa søgte, da jeg tænkte mig om, at
Ligtoppen maatte bortgaa dersom Raad til Landet, med sk. Vognsem til
nærmest, som efter Kongens Villie skulle Jaard normest Adgang. saa
drog skyndte paa Landet sig og for til nogle Boder, saas Gaard befindte
sig, og købte for deres Vedk — Jaraf blev saa og saa Gjed, som atter til
Bonne, forlangte mig atter, og gav Jaard ved, da jeg formodede, at
saa afstraffe Jaard paa Bonne Arrester saa ene, Landet vore dersom klog,
en og Radigen, som og for at komme af med Jaard — imidlertid måtte
saa mig ikke længe dvæle paa Bonne Gaard om Aftenen mellem 5 — 6
og i det gandske Øjeblik. saa gjentog sk samme Formaade om Aarsag,
Træf paa Vognsem — om at søge Hold i Bonne, saalidt jeg ikke Landet tilsade

Sand, og gik mig herfra igjen paa Døren.

Vores Høyedle Højvorneden skulle først besørge, at der med ikke paa rigtig, om saadan en Person, der skulde være Vidne, blev antaget for Vidnesbyrd. Jeg mindste dertil, at man ikke ansatte paa dem, da der, naar de kunde modtages Vidnesbyrd, de maatte findes.

Rome den 4de October 1817.

allerydmygst

Langballes Afhøring følger vedlagt hermed.

Højedle Højvorneden

H. Høy Hr. Munter d. s.

Ehrerbødigst Pro Memoria!

Da det jeg underdanigst skal stille Deres Højærværdighed som følgende Opgaver:

a. Pagtoghastor fr. Sandorphs
b. ——— fr. Balles
c. Fr. Cancellieraad Jensens
d. Fr. Cantorinde Hesperiens

gjøre jeg mig skyldig til underdanigst Ansøgning om at Deres Højærværdighed vilde tilstille Provst Bornholm, som noget af disse Embeder maatte være ledigt, og saaledes gjøre mig en Ære af at gjøre Deres Højærværdighed bekjendt med min ærbødigste Attestats.— Al ønskelig Indretning har skaffet mig Examen, underkastet mig mine Prøver og nu fået Anledning til at indgive denne min underdanigste Ansøgning.— Skulde ikke min langvarige Embedsgang være Grund nok til Opgang til Embedet, da ansøger jeg om nogen Hensyntagen til Familiens Forsørgelse og Børnenes Opdragelse, som jeg ikke længer kan bestride med min Løn som Lærer ved Frederiks Hospitals Børneskole.— Med Ønske om Deres Højærværdighed naadigst Imødekommelse

Kjøbenhavn d. 10 September 1877

underdanigst

Mathias Langballe
Reconvalescent ved Hospitalet.

Højærværdighed
Hr. Dr. Biskop Münter
Roskilde af Domkirkeg.

Vende.

Alle ihnen Auftrag war zu ordnen ist sich in dem Einverständniß
Amtsrath Jensens Behandlung, indem sie sich die Sache so
klaren entwickelt und Jensen die Umstände: daß sie sich wohl
begnügt.

Hünter.

Tondern d. 23 Sept. 1817.

Verordning for Memoria.

Kundgjøres, at Seminariet for det gamle Seminarium, begge om natten tilgjengelig for dagen træffer, den middag, at anfange Dagen samtidigt forgangen Dagmaaneder paa Seminariet.

Dersom nogen tilbyr nogle Gjæst til Ungdom. Undervisning gangang i Aaret 1814 til den saa kaldte Seminarium Afsagning anmeldt vorde nedlagt til Seminariet paa Fredag, Juli til den sidste Aug 1ste Juli naarigt blive ny tilstaaet. — Siden vorder for gjøre nøie Undersøgning paa nogle Seminarium gandt til sidste 30te Juni da gaa Examinerne skulle, og blive tilbyndt Examinerne: nogle Undervisning mue Memoria, og nogle nogenting.

Da alle de nye Undervisning Documenter nøie at gjennemse, blive indbudt Disse maa bjerne, maa indbydes nye ved, at paase nogle i det Fundne, saa maa bruge gjennemgaaende, til at nemme mine Fag Undervisning til Undervisning Examen og Forsøgning gaa bruge saa Examen. Lægt Forsamling.

Jeg vover herved ydmygst at indgive
Deres Excellence underdanigst
Forestilling og Begjæring angaaende
Opmaalingen i Hjemmerhjem
Sognekald og Lemvigs Amt, hvor-
hjemlangen Hjemmerhjem Præstegaard
skulle være nærmere bestemt end
den nu er bekjendt, samt at
være mig tilstrækkelig.

Min underdanigste Forestilling er jeg
ydmygst Deres Excellence nedskrivende
Klagen over gjentagen Forsinkelse
som saaledes paany lægger Hindring
min Bestillings og min ydmygste Ansø-
gning i vej giver. Deres Excellence
Hjemmerhjem
Hjemmerhjem

Jonstrup d 1ste Juli
1817.

ærbødigst Hjemme
Jens Jensen

Til
Deres Excellence Hjemmerhjem Hr. Etats
Minister, Commandeur af Dannebrog &c.

Over denne Ansøgning indbeder jeg mig Deres velvillige Anbefaling. Kbhvn. d. 23 Jul. 1817.

Hr. Amtsprovst Jensens høivelbaarne

Hvidtfeldt Hunter

Allerunderdanigst Forestilling!

Ifølge Deres Excellences Befaling af 9de Juni d. A. har jeg ikke undladt, ogsaa i Anledning af Deres Excellences Skrivelse af 14de Juli d. A. at bestræbe mig for at erholde Oplysning om de Omstændigheder, som kunde være mig gavnlige ved Ansøgningen om Præstekaldet i Ørslev Sogn, Tybjerg Herred, Præstø Amt, og jeg har derved erfaret, at Sognet bestaar af 1000 Communicanter, at Præstegaarden er i god Stand, at Tienden ydes i Korn, og at Kaldet er ledigt for Tiden, da Provst Jensen, som i 40 Aar har været Sognepræst til Ørslev, er afgaaet ved Døden. Jeg har derfor den Ære at indgive min allerunderdanigste Ansøgning om dette Kald, og jeg haaber, at Deres Excellence vil være mig saa naadig at understøtte mit Andragende hos Hans Majestæt Kongen.

Jeg har den Ære at være

Deres Excellences

allerunderdanigste

Hvidtfeldt Hunter

Kjøbenhavn den 22de September 1817.

Over denne Ansøgning indbeder jeg mig Deres Velvenbyrdighedt Hr. Amtsforst Jensens velagelige Betænkning. Hsm. d. 23 Jul 1817.

Hunter

Allerunderdanigst Forestilling!

Ved Høiest allernaadigst bevilgede Forandring af Plan for Seminariet, hvorefter Seminarie-Cursus skulde indskrænkes til 2 Aar, blev Ansøgningstiden for Optagelse i Seminariet forkortet til 3 Maaneder, og Ansøgningerne skulde derefter indsendes til Deres Excellence inden 1ste Maii. Da nu Ansøgningerne for det nye Seminarium, som skal oprettes i Sorø, ikke kunne indsendes inden den bestemte Tid, saa tillader jeg mig allerunderdanigst at indstille, at Ansøgningerne maatte blive modtagne indtil 1ste Juli, da det vil være umuligt for Ansøgerne at faae de fornødne Attester inden 1ste Maii.

Allerunderdanigst

Jacobsen

Alt fens Jensen født i Sorø 1795, som har været indskrevet som Seminarist fra 1ste Maii 1814 til 1ste Julii 1817, er med Examen bekjendt Skrivtøvrigen Meget Duelig med Udmærkelse og Meget Roesværdig; derfor meddeles Samme, dette Testimonium, imedens den formelige Examinations-Attest kan blive udfærdiget. —

Soenstrup den 1ste Julii 1817. —

Jacobsen

Skrivtøver og Seminarii Lærer

ved Asylet paa Sanct Annæ Plads.

Vad at besvära Jurat Svärmordsyssel för
följande Förställning, med Bilaga, ifra Vogna
gresten för Ole Mangsed paa Bornholm
St. Gröndeck, om at 15 Sd Eyg aarlig maatte
forskaffes fans ennu tilbage Leie af Saldat,
forinden den fundes tilkommende Enkegemaal,
m. m., skulde Man hensigtsmæssigst indrette sig Jurat
Collonering saaledes besagtes skulde skee,
samt det Forestillede tilbage.

Det Kongelige Danske Cancellie d. 25 Octbr 1817.

Wilh
Lud Conrads
Manten

Bernes Lassen

Ex Expedit ann Sjelland Stift

Afskrift.

Sognepræsten Hr. Grönbech, har saa forlangt underskrevnes Permission
Attestation som Hans Bestrebelser til Ungdommens Oplysning og
Sædelighed kunne i Roe Sogn, skylde mig at vidne begjæret, at saa
lande mig at erfare, og nu at underrette i, nu Søndagsskole, som har be-
staaet her i Sognet paa 4de Aar, uden Udgift for det Offent-
lige, eller nogen til Skrivmaterialier for Ungdommen, saa med
Samvittighedsning og Undervisning i Skrivning for Sognets Ung-
dom, og saa med Omsorg som, og Bidrag til Anskaffelse af en
Sognebibliothek, som bestaaer af 120 gode Skrivebøger, som
med urokkelig Punktlighed og Flid besørger Ungdommens Oplys-
ning og sammesteds Dyd og Sædelighed i bemeldte Sogn; og
at disse Hans Bestrebelser nu saa meget mere fortjener,
som han sidder, og længe har sidder, i at af Landets klimede
mindste Kaar, og selv har Børn, hvis Undervisning og Op-
dragelse han og saa selv maa overtage sig, da han nu allerede
i sortmuurede til at holde Skolelærer som vist.

Paa Grund af disse, som Hr. Grönbech har forelagt talende
Data anser jeg det og for Pligt allerunderdanigst at anbefale
ham til Deres Majestæts allernaadigste Naade

allerunderdanigst

Bornholms Amtsskoledirection d. 1 Martii 1817.

Jespersen Jensen.

a 1647.

No. 4. Syv og Tyve Rigsbankskilling Navneværdie.

Betales med 4 Skilling

Anden Klasse
for Sum fra 300
til 400 Rbd. R. V. incl.

Underdanig Fromamodelse.

Hiort

1817.

Ebbesen

Røe Kirkegaard paa
Bornholm d. 17 Sept:
1817.

Niels Grönbech, Sogne-
præst for Røe Menig-
hed paa Bornholm sögen
underdanigst om at 15
Ede Fjl. aarlignr maatte
forskrives paa nemmede
alle Tiende, undtagen
efter samt Aare Ka-
talogtaxt af Sæd paa
i Røe, samt paa Sæd
sædvanlige Tiendegaarde;
samt at nogen ringe
Gaardmænd, på 10 Tdr. Land
Røe Kirkegaard, skjenket
af Sognets Formænd,
maatte blive fritt for
Tiendens anmodte til
Overbringelse paa Sæd
østrige Sted.

d. 3 Octbr. 1817.
H. J. Hiort.

Da jeg i Aaret 1806 modtog Røe Præstegaards
Jorder, vare samme ikke i mindelig Forfatning, og
udgjorde 214,000 quadrat Alen, efter min Formands
Opmaaling i Landebogen, i nogenlunde taalelig og dyrket
Tilstand. Jeg lagde strax nu først Flid til Jordernes
fuldkomne Forbedring; og saa vanskeligt og dyrket et ikke
ringe Antal Tdr. Land, af den saa kaldede Gaardmands
Jord, som ofte udgjør den største Deel af Gaardenes
Tilliggende, saa gjorde det. Jordernes nu saaledes, af mig,
indrettede 10 Nr., gjorde Nr. til 48,000 quadrat Alen;
hvilket bliver 480,000 □ Alen, som nögjøe Angaaende af
den Jord, som, nærmeste Aar, vil findes i opdyrket Tilstand,
hort paa Røe Præstegaard. Jeg er ikke af Jordens nöjag-
tigen opmaalt af nogen Landmaaler.

Jeg bekjender ikke at kunne det fjerde Bollegaard om, at
den jeg anbefaler paa forskjellig Jordens Opdyrkning, i den første
Tid ikke saa nogen Fordeel, men adskillige Tab, af skjæ
jens Bortødelelse. Jeg vil ikke tale om det ofte kostbare
lige og kostbare Arbeide med Jordens Sammenkj, Ry-
ning Bortskaffelse, m. m., men ikke bevare den Om-
stændighed at den som paatager sig saadant Arbeide,
og ikke har overmaadelige Midler til Opdyrkningens
Anskaffelse, maae med saa gaae Skridt til samme
saa saa mørige Opdyrkning skommelse, umuligt skulde
undvære nye Arbeidere. Ikke er det saa ligne
personer jeg, ligge til nærmeste Gjælder, ikke saa samt
nogen Fordeel af Arbeidene kunde drive, uden ved
Tiden skal til Gaardmandens Opdyrkning; men det jeg,
maatte jeg taage hensyn til det mange Arbeide, jeg
har forvandsagt, den Bekostelighed og de Vanskeligheder,

a

som Omstændighederne, i Følgen Lov, lagde mig i Pligt, og tilbød Landsbymænd Bestyrelsen, fremover; til Dels, som samt Lab med Kontrol skrev; og at det ikkun blev for vedkommende Aar 1818, da at den Tvist, som jeg troer, med Kontrol at kunne opkomme, blev bragt i Stand, at den forrygende Indtægt med Udbetalingen til mig, som den beneficiaris, den ikke kan at undvære den fastsatte Kontrol paa de sidste Aars ikke ringe Tab, da Opdyrkelsen tog sin Begyndelse.

I følge Ommeldelsen; og da jeg troer, med dette min Bestyrelsen ikke ikke at have bidraget til at gavne det Offentlige, med at fremstille et Exempel paa hjemmejendes Opdyrkning, der af mange kan sammenlignes med de Anlæg og Forretninger, jeg, i den Anledning, har foretaget, i en Bog "Om Landbrugets paa Bornholm, med Forslag til dets Forbedring." som først tjener det Bevægelige Landvæsenskabs Tilfælde Bifald og med dette Tilfældes Understøttelse, er bestemmet til Trykken, den simple Vinding til Anledning; maa og forrygende dette Embedes Indtægter, som fremdeles: antager jeg fremmed nedenstående det Bevægelige Landvæsenskabs Bevillede ved at Regnskab af denne Kontrol maatte kommer min Hustru til gode, skriv som skulde ikkun Ende paa dette Skab. Og at paaligne 15 Rbd Sølv Bøj vaarbegge, af min Efterfølger, maatte ikkun finde nødvendig, opfinde samt Aarets Regnskabstaxt, forinden den sædvanlige Embedsforretning, som skulle til samles Underskrift og vorn 4 Bønder Overdragelse.

At jeg, i det jeg har tænkt og handlet som Landmand, ikke har forsømt min Pligt som Skytte: Herom vidner, det haaber jeg, undlagte Amtsskudeforretninger Attest dem Vedkommende.

Jeg har i det forgangne Vinterhalvaar, at Regnskab og Bøe Indretninger sammesteds maatte vorde: og at jeg ikke troede at kunne maa Kontrol længer opdrives. Den vore, jeg formed sagtens til dels ikke vedkommende tilhørt Bøe Indretninger; Ligesom den selve ikke med dens Tendens er bragt alle Fuldkommenhed. Den er nu saa stor Gavn, som, den nogle Indretninger siden, af Regnskabs Tilvirkning, da Landbrugen dens, med Dens, blev tilgjort, forlods, ikke Betænkelse, blev Kjendt da nødvendig Kraft og Efterfølgere i Nabolag. Om Sommeren Kjendt, 9 à 10 Mand, gamm: Maal, af flot Besætningsfod og længst fraliggende, skrevne

min Skotmand, og saadeligen na sidste Grund, saaleedes. ‖ Jeg bekiaand, som ovt maatte af saa smeet, tönne Landsret, saa gierne saa lidet af sig, at jeg aldrig kand vogne at saare sostent omrent 3 Fold. ‖

Jeg giömmer mig dersom jeg med underdanige skrift, og saa at anfoge det Kongelige Danske Kancellie om at maatte assemble med offentlig Auction, og sangene forsamme ammodte til forbedringe paa sine ovrige Lod. De penge, som formed vorderes, vilde langt ombetsige indtagter af denne Jord. At anbede paa, og saa at oppebie sine, maa vel? Jo Gjödningen Ammodte paa sine ovrige Lod, for at bevirke sine til en fögne og fögne Kultur, eller vilde saadan Landen Magning. Hvad jeg endnu fögendes mig til, i denne Sag, underdanigen at anfoge det Kongelige Kancellie om at maatte afsende denne Forslag, nr., at Omstendighederne nalig nö spörge at vore de saaledes for saadan Brug. Jordens grundsort nemlig maatte vor og til en Bonde Gaard, sine jöst vor saa mel= lemmem, at saa kand til Hjelp sig maatte sine Lod. At saa önskes Sulla, for hvormed at gjöre sin Gjerning vo forordnelsigne Klokkes, det maad jeg bestemt. Lige som og skam talgmodige Hjemmand, i sine saaledes Sindssiom, vilde bedrage til at forfögne Skisse, om jeg ikke tegne maatte saa, langt ommen saad denne Jord sier nemt, ellers negne sinde kand Skeme for Gjennemsnit Besiddere til Indtegt.

Skulde Kancellist gunstigen ville bifalde dette mit underdanige Forslag: maatte jeg tillige at formaae, at det maatte maae mig selv tilladt, saa kombig Mecado, at selge denne Lod, saaledes at andet paadragne Bekostninger til Auctions anbefalingen, maa Alt anmodte til ommeranderte Grund.

De Forandringer, somtil Jorgene forordnelsigne kunde anmodes maa i sendelse sad:

1 Omtrent 2000 Alen Grönsten, forover sine sidste Dual skulde maae bortbleve; samt nogen Forandring paa side Vadet, somtil sine, saa at de aadene Grönsten og Vadstad samt tilvede kunde stamme.

2 Nogle Indretninger til Vandforsyningen stemme. Med som jeg, paa nogen Bekostning, i ansörte Grund sinde skyldig, saaes

Anno 25te Julii sagtfærdiget nu forsamlede undertegnede Provst og Kirkeværge ved Kirke Hemmetved, samt Degn til St. Peders Sogn, Candidatus Theologiæ, Anders Anton Müller, allernaadigst beskikket til Sognepræst paa Bornholm, og i den Sammenhæng allermaadigst medbragte Skrivelse ved den tilliggende Forretning, at gaae den Hr. Provst og Kirkeværgens Indtegtet af Kirke Degn; 12 Cdr. Byg og 12 Cdr. Haver, som svares i aarlig Afgift ved den St. Peders Degn overlagte Præstegaard; at saa vidt videre skal gaae af St. Peders Degn, med Degnens Indkomster af Hemmeth Degn Kilen Strap tiltrædende Aarsdag sammesteds. —

I Anledning heraf maatte den forgangne Tilladelse mig afvente, bad mig den Hr. Collegii Bestemmelse ovenn følgende Punkter:

1. Da Hr. Müller ved sin Sognepræst Vocation, og den deraf følgende Ret, forretter baade præstelige og Provstens, Overretninger, omsaa vidt sig, da skal Provsten Indtegterne skal af disse Kirker, da skal forrette Provsten

2. Den aarlige Afgift, som af St. Peders Præstegaards Hoter, [illegible] betaler med Byg efter gamle Kars Tønde Mål, nemlig 12 Cdr. Byg, og 12 Cdr. Haver, ere som ovennævnt, allernaadigst paalagte Hr. Müller; med da den Hr. Collegium sin efter min allerunderdanigst Skrivelse af 29de October 1813. tillader, at jeg maatte [illegible] alle Præstelaniet Indtegter, saa længe jeg selv forretter, som præst i St. Peders Sogn, ældste og Provsten paa Hemmeth tilhørende Præstegaard, saaledes efter Kundskab og Overbevisning i Overeensstemmelse af Hoterne, efterat have taget paa Landet i Efteraaret 1816, og jeg har derefter igjennem paa 26 Dage vor- jeg har besørget Præsteembedet fra 13 November 1816 — forrettet den i St. Peders Kirke almindelige Søn- Oktober 1817, paa Hemmeth

1/11 1817

pr. 2 Nov. 1817.

2039

1937

Attestats:

om Anvisninger, indkomne i afvigte Maj. Kongen eller Collegia.

Det kgl. Majestæt, Kongen vor allernådigste Herre, igaar allernådigst behagede at befale Undertegnede allerunderdanigst at indgive Forslag til Hans Majestæts allerhøieste Resolution, hvorpaa jeg saaledes allerunderdanigst tillader mig at indgive mit underdanigste Forslag til Hans Majestæts allerhøieste Resolution: [illegible] August [illegible] Undertegnede allerunderdanigst Forslag til Hans Majestæts allerhøieste Resolution: [illegible] d. 5te Aug. [illegible] Undertegnede allerunderdanigst Forslag til Hans Majestæts allerhøieste Resolution: af 5te Maj d. A. [illegible]

Inspectrix Frøken Lovenskjold, som har, paa Fru Lie Ostermarie Gaard, udlagt Seminarii Land for Frøen Gaarde = 23 Td. = 42/100 N.V.

Bonne d. 4. Novbr. 1817.

ærbødigst

Jacobi

Fuldstændig Afskrift.

Bispeembedets Contoir d. 11 Dec. 1817.

P. P.

Hr. Biskop Munch!

Forbeen af Aarhuus etc.

Forslag, ville gjøre Forestillinger, ville sinnes Udvei om Dagen, vorde som Seminariets Forstander og Lærer, skulle som moderator Scholæ; men, naar jeg skriver Latin gaaende Stiler, da min Hjerne være mig tak. — Jeg har mer Forudgaaende

12/11 1817

Nyslott d. 31 Dec. 1817.

Höjvälbaarne, Höjvördige
Hr. Biskop Münter!

Det jag förnär skyldigst åttrar min Glädje över, att mer gode Vänge, med att nämnda Herr Höjvälbaarne Höjvördighet till Professor vid Academien, har gifvit Mig att tjena Fäderneslandet för Herr nämnda Ledamotskap, der jag icke underlåter att efterkomma en annan Pligt, att vänligast Dem min djupaste Tack för den mig bevisade Ynnest, Du har haft i det goda Utfall af den vänskaplige Förslag, som Dumsad og — Undertecknad Sig gjorde Hande hade framstält emot mig, fordi jag saaledes intresserade mig för Folkundervisnings nyttiga Sag. Det Höjlovliga Bankdirektion har behagligast afgjort en Resolution, hvormed jag icke kan annat, end mera vältillfreds.

Med min Seminarium, liksom med den af mig ärvärda Skriftskola, gaar det mycket godt. Seminarii Personale är nu ökt; og jag haaber, att ihtelmindste den af den Lilla med förestaaende andre Examen mycket förminskade. Folken taller nu åtta Dage af mit Fraværelse. — Det har jag nu, förutom mina ordinaire Föreläsninger, ökt timers Arbejde om Dagen, både som Seminarii Föreståndare og Lærer, både som moderator Scholæ; men, naar jag tänker den gamla Skaden, det min Hjerte mere mig det. — Jag har mer Förnöjelse

12/11 1817

Attester:

om Ansögningen, indkomne i afvigte Aar:

Hans Majestæt Kongen vedkommende Collegia:

Det kgl. Majestæt, Kongen vor i dette Aar ingen allerunderdanigst Ansögning af mig indgaaet, hvorom Tabellen ifölge Deres Excellence Befaling underdanigst Forklaring jeg vil tage Anledning til at afgive: At Under 1ste August sidstafvigte Aar, forestod mig Collegii Expedition om, paa Grund af Deres Excellence Befaling for at paa Kongens vegne at bekjendtgjöre: at Hans Majestæt Kongen af 13de Maji d. A. havde bifaldet Skiftemyndighedens, om Skifte maatte, som paa Gods 12/8. 88 maatte befindes, Forretning, ogsaa uden Deltagelse af Skifteforvalteren, ifölge Forordningen af 1ste Januar 1734 Cap. 2. § 1. maatte ske, naar Skifteforvalteren ikke inden 2 Uger efter Skiftets Begyndelse, begjærede Deltagelse deri, og Arvingerne havde Tilladelse til at lade Skiftet fortsætte, ikkun 2 Rbd. 8 ß. eller 1 Rbd. 4 ß. Sölvmynt for hver Dag, som Skiftet maatte vare, ifölge Deres Excellence Resolution af 27. August 1813 bifaldet, og deres Expedition af 30. Septbr. s. A. derom afgivet. Under 20de October forleden Aar skal forestaaende Collegium have afgivet den forlangte Forklaring: at Under 31te August 1813 var Skifteforvalteren for Gaarden Bjerregaard i St. Hendes Herred, Hr. Conferentsraad Bloch, ved Skiftet af Gaardens Fæstere i St. Hendes Herred, Hr. Müller, allerede bleven beskikket til at være Skifteforvalter for Gaardens Fæstere i St. Hendes Herred, og at Under 1ste Septbr. s. A. Skifteforvalteren havde begjæret Tilladelse til at maatte lade Skiftet fortsætte uden Deltagelse af Arvingerne, ifölge Deres Excellence Resolution af 27. August 1813, hvilken Tilladelse Skifteforvalteren ogsaa under 2den Septbr. s. A. havde benyttet sig af, og Skiftet derefter var bleven fortsat og endt uden Arvingernes Deltagelse. Under 3die October s. A. var Skifteforvalteren for Gaarden Bjerregaard i St. Hendes Herred, Hr. Müller, bleven beskikket til at være Skifteforvalter for Gaardens Fæstere i St. Hendes Herred, og at Under 11te Septbr. s. A. Skifteforvalteren havde begjæret Tilladelse til at maatte lade Skiftet fortsætte uden Deltagelse af Arvingerne, ifölge Deres Excellence Resolution af 27. August 1813, hvilken Tilladelse Skifteforvalteren ogsaa under 13de Septbr. s. A. havde benyttet sig af, og Skiftet derefter var bleven fortsat og endt uden Arvingernes Deltagelse. Under 14de

I Anno 1817 den 29 Nov. i Norrmjö Mtl. Norrmjö Sn. och
i Norrmjö Rum för Byarne Alling. och Sandvik, hvarvid Lefn. Öfv.
och Kronholm Rntf. och Fnd. m. flere Officerare närvoro, förelades
Majestät Konungens, vår Nådige Herres nådiga Kungörelse af
den 29 Nov. innevarande år. —

P. Ehne

Ad Ord. Sessionen
d. 31 Dec. 1817. —

Ad Anno 1817 den 29 nyss förestående Kungörelse intygas vara den 30 Majestäts Befallning
lydande af Kongl. Collegium

Hudiksvalls d. 31 Dec. 1817.

C. Olin

Jag har af mig i rätta tid inlemnat denna Kungörelse, Lagen
för ifrå vederlagt Kronans Prosecution. Ingen annan Anhållan
mig vid handen inlemnad.
Sal. Clemens Hudiksvall d. 31 Dec. 1817. Ehrenborg

I Rätta har denna Kungörelse intygat vid Sessionen
vid Tinget uppläst af Kronofogden
Hjelstaskär Hudiksvall d. 31 December 1817

Ehrenborg.